

ἱερὰν ῥῆσιν τοῦ θεανθρώπου θεμελιωτοῦ τῆς θρησκείας μας «Ὑγὼ εἰμὶ καὶ ἀληθεύω». Σπουδάζων ἄρα τις τὴν ἀλήθειαν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν, σπουδάζει τὴν φύσιν τῆς θείας οὐσίας. Σπουδάζων τὴν νομοθεσίαν τὴν διέπουσαν τὸ πᾶν, ἀνακαλύπτει τὴν ὑπαρξίν τοῦ νομοθέτου. Ὡστε ἡ ἀληθὴς καὶ καθαρὰ πάσης δεισδαιμονίας εὐσέβεια δὲν δύναται νὰ εὐρεθῇ εἰ μὴ μόνον εἰς τὸν ἀληθῶς πεπαιδευμένον ἀνθρώπον.»

Τρίτος τέλος παρίσταται ὁ παρ' ἡμῖν διακεκριμένος καὶ εὐγλωττος ἱεροκέρυς, ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Διονύσιος Λάττας, ὅστις διὰ σοφοῦ λόγου, πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία ὁδηγεῖ τὸν σπουδαστὴν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ὁ κατὰ τὴν γνῶσιν ταύτην ἑλλειπὴς δὲν δύναται νὰ θεωρῇται πράγματι ἀνεπτυγμένος, ἐπιπροσθέτων ὅτι ἡ τοιαύτη ἑλλειψὶς ἀρῶν γνῶστος, καθόσον ᾗδ' ἀπὸ τῆς ἀποκαλύψεως, κεκτῆμεθα γνῶσεων περὶ Θεοῦ ὧν οἱ ἀρχαῖοι ἐστερουντο.

«Εὐδιδάχθητε ἐκεῖθεν, ποῖαι αἱ σχέσεις, αἱ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντα ὑμῶν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν κόσμον.

«Δύνασθε νὰ ἐξάγητε μετὰ τῶν χριστιανῶν φιλοσόφων Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος, Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως καὶ ἄλλων πολλῶν, ὑψηλὰ καὶ γενικώτερα συμπέρασματα. «Ὡς μὲν οὖν, λέγουσιν ἐκεῖνοι, πρὸς τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας εἰς δικαιοσύνην Ἑλλήσιν ἀναγκαῖα φιλοσοφία· νυνὶ δὲ χρήσιμος πρὸς θεοσέβειαν γίνεται, προπαιδεῖα τις οὖσα, τοῖς τὴν πίστιν δι' ἀποδείξεως καρποῦμένοις. ἐπαιδαιγῶδε καὶ αὕτη τὸ Ἑλληνικόν, ὡς ὁ νόμος τοὺς Ἑβραίους εἰς Χριστὸν. θεόθεν ἦκεν εἰς ἀνθρώπους. ὁ κύριος ἐστὶν ὁ διδοὺς καὶ τοῖς Ἑλλῆσι τὴν φιλοσοφίαν διὰ τῶν ὑποδεεστέρων ἀγγέλων. φιλοσοφίαν δὲ, οὐ τὴν Στωϊκὴν λέγω, οὐδὲ τὴν Πλατωνικὴν, ἢ τὴν Ἀριστοτελικὴν, ἀλλ' ὅσα παρ' ἐκάστη τῶν αἰρέσεων τούτων καλῶς εἴρηται, δικαιοσύνην μετὰ εὐσεβοῦς ἐπιστήμης διδάσκοντα, τοῦτο σὺμπαν τὸ ἐκλεκτικὸν φιλοσοφίαν φημὶ.»

Τέλος δὲ συμβουλεύει τοῖς σπουδασταῖς νὰ ἔχωσι τὰς θείας Γραφὰς ὡς ἐγκόλπιον πρὸς ὁδηγίαν, καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὡς ὑπογράμμον ἐν τῷ βίῳ.

«Ναί, προσφιλὲς μαθηταί, μετὰ μεγάλης θλίψεως ἀναγκάζομαι νὰ εἰπῶ, ὅτι τινὲς καὶ παρ' ἡμῖν παρεχουσιν ὡς μὴ ὀφείλουσιν οὐς εἰς τὰς προτάσεις τοῦ ἀπελπιστικοῦ σχεπτισμού τῆς Εὐρώπης, καὶ συμφωνοῦσι μετ' ἐκείνων, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ καλὴ αὕτη εἰδήσις τοῦ Σωτῆρος διὰ τὸν κόσμον, ἀνάγεται εἰς τὰς βίβλους τῆς μυθολογίας, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει πλέον ἀθάνατον ψυχὴν, ὅτι τὸ σὺμπαν δὲν ἔχει πλέον θεόν, ὅτι ὁ ἠθικὸς νόμος δὲν ἔχει πλέον κύρωσιν καὶ ὅτι τέλος ὁ κόσμος διακεῖται μόνον ὑπὸ δυνάμεων, ἀνευ συνειδήσεως, ἀνευ εὐσπλαγχνίας.»

Ὁ δὲ πρόεδρος τοῦ Βρεττανικοῦ Σχολείου πρὸς ἀναπτύξιν τῶν ἐπιστημῶν ἐν τινὶ λόγῳ αὐτοῦ ἀποφαίνεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου δι' ἐπὶ

«Ἀκλόνητον ἔχω πεποιθῆσθαι ὅτι ἀναστὰ ἐπιστημονικὴ πρόοδος, ἀφορώσα εἰς τὰς περὶ φυσικοῦ κόσμου γνώσεις ἡμῶν, ὁρῶς διεσθυνομένη ἐν προσερχῇ καὶ ταπεινοφροσύνῃ, ἀναπτύσσει ἡμᾶς εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ προπαρασκευάζει ἡμᾶς ὅπως μετὰ σεβασμοῦ ἀποδεχώμεθα τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ θελήματός του.»

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Εἰς τὸ ὑπο τῆς κυρίας καρφάντιε

Ἐγχειρίδιον τῆς παιδαγωγίας

Μία τῶν μεγίστων προόδων τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ἀναντιρρήτως εἶναι ἡ ὑπὲρ τῆς μορφώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ γυναικείου φύλου καθ' ἐκάστην καταβαλλομένη προσπάθεια· ἀληθῶς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα, ὅπερ ἡ κοινωνία ἐπὶ τοσοῦτον εἶχε παραβλέψει, ἦλθεν ἐπὶ τέλους εἰς φῶς, καὶ ἡ ἰδέα βελτιώσεως τινος τῆς γυναικείας ἀγωγῆς, ἀναπόφευκτος ὁσημέραι καθισταμένη, ἐπασχολεῖ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰ πνεύματα καὶ λαμβάνει βαθμυδὸν πρακτικώτερον τινα χαρακτῆρα.

Εὐτυχῶς λοιπὸν οὐδεὶς τῶν παρ' ἡμῖν συζητεῖ πλέον ἐὰν πρέπει νὰ ἐκπαιδεύηται ἡ γυνή, ἢ ἐὰν ᾔνα, προτιμώτερον νὰ ἐγκαταλείπηται, ὡς ἄλλοτε, εἰς τὰ σκοτὶ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀθλιότητος· ὁθεν, ἐπεὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἄπαξ ἐλύθη, δὲν ἐναπολείπεται εἰ μὴ νὰ ἐξετάσωμεν σὶνὶ τρόπῳ, καὶ ἐντός τίνων ὁρίων ἀρμόζει νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐκπαίδευσις αὐτῆς πῶς, γυναικῶς καὶ ἰδίως ἡ προκαταρκτικὴ τῶν κορασιῶν ἐκπαιδεύσις.

Τὸ ζήτημα ὅμως τοῦτο σπουδαιότατον καθ' ἑαυτὸ, ἔχει ἀνάγκην πάσης ἡμῶν τῆς προσοχῆς διό· θέλομεν ἀφιερώσει ὀλίγας γραμμὰς ὅπως ἐξετάσωμεν αὐτὸ ἐκ τοῦ συνόψεως.

Ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ὅν τι διάφορον τοῦ ἀνδρός· διὰ τὰ αἱ ψυχικαὶ αὐτῆς δυνάμεις εἰσὶν αἱ αὐταί, διότι αἰσθάνεται καὶ ἐννοεῖ πάντα ὅσα καὶ ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ ἐννοήσῃ, καὶ δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ σπεύδει πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος, ὑποφέρει καὶ ἐλπίζει ὅπως αὐτός, τέλος καὶ αὐτὴ ἔχει ὡς καὶ ὁ ἀνὴρ καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐν ἡ· ἐτέθη.

Ὅθεν ὅσα θέλομεν διαλάβει ἐνταῦθα περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς παιδαγωγικῆς ὑπὸ τὴν γενικωτάτην αὐτῆς ἐποψὴν θεωρουμένης, ἀναφέρονται εἰς τὸν ἀνθρώπον καθόλου ἀνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως γένους.

Ἐν τούτοις ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὁργανισμοῦ καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας προκύπτουσιν, ἰδιαιτέρως αἱ τινες κλίσεις, φυσικαὶ τινες δεξιότητες, ὡς ᾗδ' ἐβλεπτο εἶσθαι ἐπικίνδυνον ἐὰν παρεγνῶρίζομεν· διότι δὲν

πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἐκ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἁρμονία δὲν ἀναπτύσσεται κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὁροὺς εἰς τὴν γυναῖκα καὶ εἰς τὸν ἄνδρα· ὅθεν καὶ αὐταὶ αἱ κλίσεις καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς γυναικὸς σχετίζονται στενότερα μετὰ τῆς εἰδικῆς ἐντολῆς, ἣν ἐκλήθη νὰ ἐπιτελῇ ἐν τε τῇ οἰκῇ καὶ τῇ κοινωνίᾳ.

Ἐκ τούτου λοιπὸν ἐπεται ὅτι σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς εἶναι, οὐ μόνον ν' ἀναπτύσῃ καὶ νὰ τελειοποιῇ τὰς δυνάμεις, ἀς ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἔχουσι κοινὰς, ἀλλὰ προσέτι νὰ ἀναπτύσῃ αὐτὰς ἐναρμονίως καὶ ἀναλόγως τῶν χαρακτηριζουσῶν ἕκαστον αὐτῶν κλίσεων. Ἄλλ' ἡ παιδαγωγικὴ διδασκαλία δὲν περιλαμβάνει δύο διαφόρους μεθόδους, ἀπ' ἐναντίας εἶναι ἐνιαία καὶ ἀναλλοίωτος ὥς εἶναι ἐνιαία καὶ ἀναλλοίωτος καὶ ἡ ἀλήθεια, ἥτις δι' αὐτῆς ἀποκαλύπτεται, μόνη δὲ ἡ μορφή, τὰ καθέκαστα καὶ αἱ σχετικαὶ τῶν διαφόρων παιδαγωγικῶν στοιχείων ἀναλογίαι μᾶλλον ἢ ἥττον τροποποιούμεναι, δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν ἀρρένων ἢ τῶν κορασίων.

Δικαίως λοιπὸν ἡ ἀδίκως δὲν ἀπαιτοῦσι παρὰ τῆς γυναικὸς νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς ἀφρημένους θεωρίας τῆς ἐπιστήμης, ἐν γένει δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία δὲν δεικνύει μεγάλην κλίσιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν σπουδῶν, ἐνῷ αἱ γενικαὶ γνώσεις, ἡ σύνθεσις καὶ αἱ πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ εἰσιν ἀπ' ἐναντίας ἀντικείμενα εἰς ἅτινα ἐπιδίδει εὐχερέστερον ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Διὸ δύναται τις νὰ μεταδώσῃ αὐτῇ γνώσεις ὑγιεῖς καὶ εὐρείας χωρὶς ν' ἀπαιτήσῃ ἀγῶνας καὶ μόχθους παρατεταμένους, οἵτινες ἄλλως δὲν φέρουσιν εἰς πρακτικὸν ἀποτέλεσμα εἰ μὴ ὅταν ὁλόκληρος ὁ βίος ἀποβλέπῃ εἰς ἐξάσκησιν εἰδικῆς τινος ἐπιστήμης.

Ἐὰν δὲ ὅλαι αἱ γυναῖκες ἐτύγχανον ἀγαθῆς σπουδαίας, ὁ ἀριθμὸς τῶν σοφῶν γυναικῶν ἤθελεν ἀναμφιβόλως ὑπεραυξήσῃ, εἰ καὶ οἱ ἀληθῶς σοφοὶ καὶ μετὰ τῶν ἀνδρῶν εἶναι σπάνιοι, καὶ τοῦτο, ἔστω ἰκανὴ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ἡ ἀγαθὴ μόνη δὲν δημιουργεῖ τοὺς σοφοὺς, ἀλλ' ὅτι αὐταὶ οἱ ἴδιοι ἀναδεικνύουσιν ἑαυτοὺς, καθὼς κεκτημένοι ἐκ φύσεως τὰ πρὸς τοῦτο στοιχεία.

Καὶ κατὰ μὲν τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνατροφῆς, αἱ μετὰ τὸ τοῦ μικροῦ παιδὸς καὶ τῆς μικρᾶς κόρης διαφοραὶ τοῦ χαρακτῆρος εἰσι μόνον ἐπαυθηταί· ὅθεν τὰ αὐτὰ βιβλία ὀλίγον τι τροποποιούμενα δύνανται κάλλιστα νὰ χρησιμεύσωσιν πρὸς διδασκαλίαν ἀμφοτέρων· ἅμα ὅμως, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀρχίζουσι βαθμυδὸν ν' ἀποκαλύπτονται αἱ ἀπ' αὐτῆς ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἰδιάζουσαι ἑκάστω φύλῳ κλίσεις καὶ δεξιότητες, τότε ἐπέρχεται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ διευκρινήσῃ τις ἔτι μᾶλλον τὰς τροποποιήσεις ταύτας τῆς διδασκαλίας.

Ἄλλα τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπαιτεῖ προσοχὴν μεγίστην διότι λόγοι σπουδαιότατοι συνειπνοῦσι τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ παρατείνωνται, ὅσον τὸ δυνατόν, περισσότερον αἱ μετὰ τὸ παιδὸς καὶ τῆς κόρης ἀπὸ κοινῆς διανοητικαὶ ἐνασχολήσεις, μάλιστα δὲ καὶ

ὅταν ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἡ διαφορὰ τῆς διδασκαλίας παρασταθῇ ἀναπόφευκτος, αἱ τροποποιήσεις πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ μετριότητος· διότι εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι πρέπει νὰ παρακολουθῶμεν τὴν φύσιν κατὰ τὰς ποικίλας διαφορὰς, ἀς μᾶς παρουσιάζει, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀναντίρρητον ὅτι οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερακοντίζωμεν τὸν σκοπὸν· διότι ἐπικεῖται κίνδυνος μήπως διεγείρωμεν ἐπιβλαβὴ τινα ἀνταγωνισμὸν ἐκεῖ, ἔνθα ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντός δὲν ἠθέλησε νὰ παρὰ γὰρ εἰ μὴ ποικίλων ἐναρμόνιον.

Ὅθεν δὲν εἶναι ἀνάγκη οὔτε νὰ παραβλέπωμεν τὴν πορείαν τῆς φύσεως οὔτε νὰ σπεύδωμεν ὅπως προλάβωμεν αὐτήν· διότι, κατὰ τοὺς διέποντας αὐτὴν θεοὺς καὶ ἀπαρεγκλίτους νόμους, τὰ ἐνστικτα τὰ μᾶλλον χαρακτηρίζοντα ἕκαστον τῶν φύλων, ὑπνώττουσι κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Ἄς προσέχωμεν λοιπὸν ὅπως μὴ υποπέσωμεν εἰς τὸ σφάλμα τοῦ νὰ διεγείρωμεν αὐτὰ προωρῶς δι' ἀκαίρων προφυλάξεων καὶ διὰ κακῶς ἐννοουμένης φρονήσεως.

Ἄλλαι ἀθλῖαι προλήψεις, ἀς ἐκλήροδότησαν ἡμῖν οἱ χρόνοι τῆς βαρβαρότητος, διαγράφουσιν ἀνυπερέβλητον χάσμα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, οἵτινες εἰσέτι ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρὸς ἀπολαύουσι τὰς αὐτὰς θωπείας, καὶ ἐπιφέρουσι τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐνεκα τῶν ὁποίων τοῦ μὲν παιδὸς ἡ ἰσχὺς ἐκπίπτει εἰς κακοτροπίαν, τῆς δὲ κόρης ἡ παιδικὴ χάρις εἰς μικρολόγον ἐλαφροτάτην. Πόσον ὁμως προτιμότερον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν ἀφίναμεν νὰ προσεγγίσωσιν ἀλλήλους ἐλευθέρως κατὰ τὰ εὐδαίμονα καὶ ἀθῶα ἔτη τῆς παιδικῆς ἡλικίας, αἱ ἀπρόληπτοι ἐκεῖναι διανοαί, αἱ νεαραὶ ἐκεῖναι ψυχαί, ἀς ὁ Δημιουργὸς, παρήγαγεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐστία, καὶ ἀς τὰ αὐτὰ αἰσθήματα συνενούσιν ἔτι, ὅπως ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον τῆς μητρὸς ἢ τῆς παιδαγωγοῦ ἐπιτήρησιν καλλιεργήσωσι τὴν ἀγαθοποιὸν ἐκείνην σχέσιν, ἥτις δίδει πλείονα γλυκύτητα εἰς τὸν μὲν, πλείονα σταθερότητα εἰς ἄλλην;

Ἐν τῷ ἀπλουστάτῳ τούτῳ ζητήματι περιέχεται μεγίστη καὶ σπουδαιότατη ὠφέλεια διὰ τὸ μέλλον.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ τῆς Κα: Α. Γ. Π.

ΔΕΚΑ ΛΕΠΤΑ Εἰς τὸν βίβλον τῆς θαλάσσης.

Ἀμερικανὸς δούτης κατήρθωσε νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν λευκῶν ἀτμοπλοίου ὁ «Ἀτλαντικὸς» βεδυθισμένου πρὸ τεσσάρων ἡδὴ ἐτῶν πρὸ τοῦ λιμένος Long-Point. Ἡ γέφυρά τοῦ ἀτμοπλοίου τούτου εὐρίσκετο εἰς βάθος πλέον τῶν 100 μέτρων δηλ. πολὺ κάτωθεν πάσης προσβολῆς τῶν κυμάτων.

Καλῶς τεθωρακισμένος διὰ σαφάνδρου καὶ ἐξησφαλισμένος τὴν ἀναπνοὴν δι' ἀναπνευστικοῦ σκεύατος, προσκεκολλημένου ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου μέρους τῆς καταδυτικῆς ἐνδυμασίας του, ὁ δούτης οὗτος κα-